

SELVITYKSET VUODEN 2023 ARVIINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA

<p>Arviointikertomuksen maininta – tässä esitetyt kysymykset, tarkemmin arviointikertomuksessa</p>	<p>Selvitys/toimenpide</p>
<p>Yhteiset</p>	<p>Kukin toimiala vastaa osaltaan, koonti johtoryhmä</p>
<p>s. 6-7 Tarkastuslautakunta arvioi, että alkuperäisiin strategiakauden tavoitteisiin ei tulla pääsemään, ja pohtii, olisiko tavoitteita syytä tarkastaa?</p> <p>Edellisen vuoden tavoin tarkastuslautakunta yhä toteaa, että hyvät tavoitteet ovat konkreettisia ja mitattavia ja ovat saavutettavissa kunnan omilla toiminnoilla. On olennaista, että tavoitteet ja mittarit rakennetaan strategian pohjalta ja se ohjaa toimintaa. Tarkastuslautakunta painottaa, että strategia on aidosti kaupungin toimintaa ohjaava väline, eikä markkinointityökalu.</p> <p>Jos tavoitteet eivät tue strategiaa ja riskienhallintaa on sidottu vain tavoitteiden toteutumisen seurantaan, korjaavat toimet tulevat liian myöhään. Tarkastuslautakunta toivoo myös kaupunginhallitukselta aktiivisempaa otetta tavoitteiden määrittelyyn.</p>	<p>Sastamalan strategia on laadittu v. 2020 ja ulottuu vuodelle 2025.</p> <p>Strategia on aidosti ohjannut kaupungin toimintaa, mutta toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi aiempaa haasteellisempia tavoitteita. Tavoitteita tarkastellaan myös seuraavan talousarvion yhteydessä kaupunkitasolla, mutta strategiakauden tavoitteet asetetaan uudestaan seuraavan strategiakauden yhteydessä.</p>
<p>s. 6. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että ohjelmistoja tulisi käyttää koko potentiaalillaan tai luopua niistä, mikäli ohjelmistot osoittautuvat liian työläiksi käyttää.</p>	<p>Mikäli ohjelman käyttö perustuu lakisääteiseen tehtävään, kuten tässäkin tapauksessa, ohjelmiston käytöstä ei voida niin vaan luopua, vaikka sen käyttö olisikin haastavaa.</p>
<p>s. 15 Tarkastuslautakunta kiinnittää yhä huomiota, että jos strategiset tavoitteet toteutuisivat, lainamäärä todennäköisesti kasvaisi tulevaisuusinvestointien kautta. Mikäli strategiset väestönkehitys tavoitteet eivät toteudu, lainamäärä per asukas tulee kasvamaan rajusti tulevaisuudessa velkamäärän kasvaessa ja asukasluvun pienentyessä.</p>	
<p>s. 18 Sastamalan vuokra-asuntojen vuokrausaste on ollut jo laskussa useamman vuoden. Tilinpäätöksestä ei käy selville minkälaisia toimia vuokraasteen parantamiseksi on tehty. Tarkastuslautakunta toivoo selkeämpää viestintää kuin "Käyttöasteen paraneminen strategian toteuttamisen myötä".</p> <p>Yrityksiltä ja asukkailta on kuulunut viestiä, että työvoima ei siirry Sastamalaan asumaan, kun sopivia asuntoja ei ole tarjolla. Tämän selvittämiseen ja ratkaisemiseen tulisi kohdentaa voimavaroja.</p>	<p>Pääosa Sastamalan vuokra-asunnoista on Sastamalan vuokratyöyhtiössä. Yhtiössä on sopeutettu asuntokantaa, joissa on runsaasti korjausvelkaa tai joiden alueellinen sijainti ei vastaa asunnon vuokraajien toiveita.</p> <p>Sopeuttamistoimia on tehty joko taloja purkamalla tai luopumalla niistä myyntitoimien kautta myymällä ne joko sijoittajille tai yksityishenkilöille. Sopeuttamistoimia jatketaan edelleen vuonna 2024.</p> <p>Osaltaan käyttöasteeseen vaikuttaa vuokraustoiminnasta poissa olevien asuntojen määrä. Osa asunnoista on pysyvästi poissa huonosta kunnosta/korjauksen kannattamattomuudesta johtuen, näkyen kuitenkin yhtiön asuntotilastoissa.</p> <p>Tietty määrä asuntoja on myöskin korjaustoimien alaisena ja poissa käytöstä asuntokannan ylläpidosta johtuen.</p>

<p><i>s. 23 Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota kaupungin aktiiviseen toimintaan sen ollessa isäntänä Kaupunkimallihankkeessa. Lautakunta katsoo kaupungin asenteen olla palveluita muille myyvä ja hankkeita vetävä proaktiivinen kaupunki, olevan juuri sellaista toimintaa mikä vie kaupunkia eteenpäin.</i></p> <p><i>Yhteistyöllä eri toimialojen ja kuntien kanssa voidaan paremmin vaikuttaa asukkaiden ja yritysten sijoittumiseen, kun talous joskus kääntyy kasvuun.</i></p> <p><i>Kaavoituksen ja teknisen toimen ennakoarviointi oli puutteellista ja tähän tarkastuslautakunta pyytää edellisten vuosien tapaan kiinnittämään enemmän huomiota.</i></p>	<p>Kaavoituksen toiminta jakautuu pitkäjänteiseen yhdyskuntarakenteen kehittämiseen/tonttitarjonnan turvaamiseen ja välitöntä kaavoitusta vaativiin kohteisiin (esim. rakennushankkeeseen liittyvät kaavamuutokset). Pitkäjänteisen yhdyskuntarakenteen kehittämisen ja tonttitarjonnan turvaamisen periaatteet määritellään vuosittain kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaavoitusohjelmassa, joka pohjautuu talousarvion yhteydessä laadittuihin kaupunkistrategiasta johdettuihin tavoitteisiin. Toiminta on pitkäjänteistä ja perustuu moniportaiseen kaavajärjestelmään (maakunta-kaava, kaupungin rakennesuunnitelma, yleiskaava ja asema-kaava) ylemmän tason tavoitteet tarkentuvat yksityiskohtaisempia kaavoja laadittaessa. Kaavoitushankkeisiin liittyy aina laaja kaavahankkeen vaikutusten arviointi, jossa vaikutusta arvioidaan yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon, ihmiseen ja maisemaan. Kaavoituksen ennakoarviointi on hyvin vaikeata, sillä tietoa kaavan vaikutuksista ovat saatavissa vasta kaavaprosessin yhteydessä laadittavien selvitysten, tarkentuneiden suunnitelmien ja laadittavien vaikutusarviointien pohjalta.</p>
<p><i>s. 33 Tarkastuslautakunta kysyy, miten kunta huolehtii siitä, että hyvinvoinnin edistäminen nousee uudella tavalla keskiön kaikilla toimialoilla? Kuinka muutos johdetaan?</i></p>	<p>Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on koko kunnan tehtävää ja hyvinvointityöstä vastaava hyvinvointikoordinaattori on siirretty konsernihallintoon 1.1.2024. Tehtävän uudelleen sijoittumisella on osaltaan varmistettu työpanoksen jakautuminen kaikkien sastamalalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.</p> <p>Hyvinvointityö on organisoitu kaupungin johtoryhmän päätöksellä uudelleen alkuvuoden 2024 aikana. Ikäkausittaisesta ajattelusta on siirrytty isompiin teemakokonaisuuksiin, joita edistetään kolmella hyvinvointityöryhmällä. Hyvinvointityöryhmissä on kattava edustus kaupungin eri toimialoilta ja yhteistyökumppaneista kuten järjestöistä ja seurakunnista. Työllisyyspalvelut on myös tunnistettu tärkeäksi yhdyspinnaksi hyvinvointityössä ja hyvinvointityötä on viety osaksi työllisyyspalveluiden valmisteluun ja toteutukseen liittyvää kokonaisuutta.</p> <p>Hyvinvoinnin edistäminen koskemaan kaikkien toimialojen toimintaa johdetaan edellä kuvatulla rakennemuutoksella. Osallistamalla kaikki toimialat, yhteistyökumppanit ja ennen kaikkea kuntalaiset yhteiseen tekemiseen saavutetaan hyvinvointityöllä kuntalaisten arkeen näkyvää ja vaikuttavaa hyvinvointityötä.</p>

s. 34 Tarkastuslautakunta näkee erittäin tärkeänä, että systemaattisia toimia henkilöstön mielen hyvinvoinnin tukemiseksi on käynnistetty. Perusopetuksessa toteutetun mielen hyvinvoinnin hankkeen kokemuksia laajennetaan koko henkilöstöä koskivaksi kehitystyöksi.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että henkilöstä kiitetään monin tavoin, mutta erityistä huomiota pitää kiinnittää aitoon vuorovaikutukseen henkilöstön sitouttamiseksi. Tarkastuslautakunta toivoo, että jatkossa luodaan aitoja mahdollisuuksia henkilöstön, johdon ja luottamushenkilöiden väliseen vuorovaikutukseen.

Tarkastuslautakunnalle on välittynyt mielikuva saamissaan esityksissä henkilöstöllä ei aina ole mahdollisuutta riittävän suunnitelmalliseen työhön. Tällainen luo tarvetta käyttää alihankintapalveluita, joka nostaa kustannuksia.

Henkilöstön saatavuudesta kilpaillaan entistä enemmän. Mielen hyvinvointityötä jatketaan ja kiinnitetään huomiota henkilöstön ja johdon avoimeen vuorovaikutukseen.

SELVITYKSET VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA / KONSERNIHALLINTO

<p>Arviointikertomuksen maininta - tässä lyhyt lainaus, tarkemmin asiasta arviointikertomuksessa</p>	<p>Selvitys/toimenpide</p>
<p>KONSERNIHALLINTO</p>	<p><i>Konsernihallinnon toimialatiimi</i></p>
<p>s. 20 <i>Konsernihallinto kertoo onnistuneensa itselleen asettamissaan strategian mukaisissa tavoitteissa hyvin. Vastuualue on asettanut itselleen tavoitteita kahdessa strategian kohdassa, hyvinvointia asumiseen ja elämiseen sekä elinvoimaa työstä ja yrittäjyydestä. Tavoitteita ei ole asetettu osaamiseen tulevaisuuden tekijöille strategialle.</i></p> <p><i>Tarkastuslautakunta on vakuuttunut, että toimia kolmannelle kärkistrategialle on varmasti tehty konsernihallinnossakin, vaikka mittaristoa ei ole. Se kannustaa jokaista toimialaa luomaan mittaristoa, millä aidosti voidaan mitata toimien vaikuttavuutta ja raportoida niistä kuntalaisille. Riskienhallinnan raportissaan konsernihallinto nimeää isoksi riskikseen ohuen organisaation. Raportissa ei ole mainittu minkäänlaista toiminnanohjaus/ CRM ohjelmaa, jolla olennainen tieto toistuvista toimista ja meneillään olevista tehtävistä voisi säilyä muuallakin kuin työtehtävää tekevän asiantuntijan päässä. Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään asiaan huomiota ja varmistamaan että olennainen tieto on mahdollisten tuuraajien ja jatkajien käytössä.</i></p> <p><i>Lisäksi tarkastuslautakunta kannustaa pohtimaan konsernihallinnon työnjakoa, esimerkiksi muilla paikakunnilla vaalien kenttätöitä tekevät opiskelijat eivätkä suinkaan hallintojohtajat ja muut asiantuntijat.</i></p>	<p>Kaikilla muillakaan toimialoilla ei ole asetettu kaikille kolmelle strategiselle valinnalle omaa tavoitetta. Strategiset valinnat painottuvat toisille toimialoille vahvemmin kuin toisille ja siitä näkökulmasta kukin toimiala priorisoi tavoiteasetantaa.</p> <p>Kaupungilla on aiemmin ollut eräs toimintaa ohjaava ohjelma/järjestelmä, mutta sen käytöstä on nimenomaisesti luovuttu, koska sen käyttö oli työlästä ja jäänyt vähäiseksi. Keskeiset työtehtävät listataan mm. tehtävänkuvauksissa ja tarkemmissa tehtävälisäyksissä.</p> <p>Vaalien ennakoäänestysten hoitamiseen kaupungin työntekijät ovat osallistuneet vapaaehtoisuuden pohjalta ja kun muut työtehtävät ovat sen mahdollistaneet. On hyvä, että vaalijärjestelyistä vastuuta kantavat myös kaupungin asiantuntijat. Kaupunki on palkannut ennakoäänestysten vaalivirkailijoiksi myös opiskelijoita, mutta kaikkia tehtäviä ei voi vastuuttaa yksin heille.</p>
<p>s. 22 <i>Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota kaupungin aktiiviseen toimintaan sen ollessa isäntänä Kaupunkimallihankkeessa. Lautakunta katsoo kaupungin asenteen olla palveluita muille myyvä ja hankkeita vetävä proaktiivinen kaupunki, olevan juuri sellaista toimintaa mikä vie kaupunkia eteenpäin.</i></p> <p><i>Yhteistyöllä eri toimialojen ja kuntien kanssa voidaan paremmin vaikuttaa asukkaiden ja yritysten sijoittumiseen, kun talous joskus kääntyy kasvuun.</i></p> <p><i>Kaavoituksen ja teknisen toimen ennakoarviointi oli puutteellista ja tähän tarkastuslautakunta pyytää edellisten vuosien tapaan kiinnittämään enemmän huomiota.</i></p>	
<p>s. 23 <i>Eläinlääkäritilanne on hieman parantunut. Tilanteen kohentuminen selittyy osittain eläinlääkäreiden työmarkkinatilanteella. Nyt tulee satsata siihen, että henkilöstöhallinto tukee työssä viihtymistä mm. työ määrä, työhyvinvointi ja työnantajan riittävä tuki tulee huomioida.</i></p>	<p>Työnantaja tukee työssä viihtymistä ja työhyvinvointia mm. joustavilla työaikajärjestelyillä, työn ja perheen yhteensovittamista tukevilla ratkaisuilla, säännöllisillä pala-verikäytänteillä ja vuosittaisilla kehityskeskusteluilla. Työhyvinvoinnin tueksi työntekijöillä on käytössä myös työter-</p>

	veyshuollon yleislääkäritasoiset palvelut, jonka lisäksi tukea saa esihenkilön ohella tarvittaessa työsuojelun toimijoilta sekä työhyvinvointikoordinaattorilta. Myös työnohjausta käytetään tarpeen mukaan.
--	--

SELVITYKSET VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA / SIVISTYSTOIMI

Arviointikertomuksen maininta - tässä lyhyt lainaus, tarkemmin asiasta arviointikertomuksessa	Selvitys/toimenpide
SIVISTYSTOIMI	<i>Sivistysltk kaupunginhallitus</i>
<p>s. 24 Sivistystoimi haki lisämäärärahaa kulujen kattamiseksi. Määrärahaylitys selittyi muun muassa sijaiskustannuksilla. <i>Tarkastuslautakunta muistuttaa, etteivät määrärahaylitykset voi muodostua normiksi, vaan säästömahdollisuuksia tulee ensin etsiä toimialan sisältä. Tämä harkinta tulee kirjata siten, että perusteet lisämäärärahalle tulevat avatuiksi myös näiltä osin.</i></p> <p><i>Tarkastuslautakunta pohti myös, onko budjetissa huomioitu sijaiskuluja realistisesti.</i></p>	<p>Sijaiskulujen ennakointi etukäteen on erittäin haasteellista. Toiminnan luonteen vuoksi varhaiskasvatukseen ja opetukseen sijaisia on käytettävä. Koronapandemian jälkeen sijaiskulut ovat vähentyneet, mutta jääneet edelleen aikaisempaa korkeammalle tasolle.</p>
<p>s. 24 Tarkastuslautakunta kiittää erityisesti hyvinvointikoordinaattorin ja perusopetuksen uutta luovaa yhteistyötä tässä asiassa.</p>	
<p>s. 24 Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen aktiivisesti etsimään toimivia yhteistyön muotoja uuden rakenteen puitteissa.</p>	<p>Vaikuttavan ja tuloksekkaan hyvinvointityön edellytyksenä on tiivis yhteinen työ 3. sektorin ja hyvinvointialueen kanssa. Yhteisten toimintamallien luomiseen on jatkossakin kiinnitettävä erityistä huomiota.</p>

SELVITYKSET VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA / TEKNINEN TOIMI

<p>Arviointikertomuksen maininta - tässä lyhyt lainaus, tarkemmin asiasta arviointikertomuksessa</p>	<p>Selvitys/toimenpide</p>
<p>TEKNINEN TOIMI</p>	<p><i>Tekninen ltk</i> <i>Sastamalan Veden jk</i> <i>kaupunginhallitus</i></p>
<p>s. 30 Vuokrausaste oli alle tavoitteen, ollen 83,2 % (tavoite 90 %), huomioon ottaen sen, että asuntojen määrä on vähentynyt yli puolella, suunta on huolestuttava.</p>	<p>1.1.2023 alkaen valtaosa Tilakeskuksen vuokra-asunnoista vuokrattiin Pirkanmaan hyvinvointialueelle ja ne siirtyivät hyvinvointialueen hallinnoitavaksi. Tämä muutos vaikutti laskevasti myös kaupungin hallinnoimien vuokra-asuntojen käyttöasteeseen, sillä erityisryhmien vuokra-asunnoissa oli korkea käyttöaste.</p> <p>Jäljelle jääneet asunnot koostuvat yksittäisistä osakehuoneistoista, virastorakennusten yhteydessä sijaitsevista yksittäisistä asunnoista sekä pääasiassa vanhuksille suunnatuista vuokrataloista. Esim. Honkakoti Keikyässä sekä Kerolan vuokrarivitalot Suodenniemellä vaikuttavat käyttöasteeseen laskevasti. Lisäksi muutama huonokuntoinen tyhjillään oleva asunto Keikyän paloasemalla ja Kiikoisten terveystalolla laskevat käyttöastetta.</p>
<p>s. 31 Hyvinvointia asumiseen ja elämiseen mittari on ollut mm. kävelyn ja pyöräilyn liikennemäärät ja jakauma, mutta mittauksen tuloksia ei ole raportoitu. Tarkastuslautakunta odottaa yhä tietoa mittauksen tuloksista, määristä ja kehityksestä, sekä toimien vaikutavuudesta.</p>	<p>Vuonna 2023 tehtyjen jalankulun ja pyöräilyn liikennelaskentojen perusteella voidaan todeta, että kokonaisuutena jalankulun ja pyöräilyn yhteenlaskettu määrä on säilynyt samankaltaisena edelliseen vuoteen nähden. Laskentapisteistä kokonaismäärä on kasvanut eniten Marttilankadulla, jossa kasvua edellisvuoteen on tapahtunut yli 50 %. Suurin lasku kokonaismäärissä edellisvuoteen nähden raportoitiin Vammaskosken sillan eteläpuolen laskentapisteessä (-30 %). Polkupyöräilijöiden määrä on edellisvuoteen nähden vähentynyt kaikissa laskentapisteissä.</p> <p>Vuosina 2016, 2021 ja 2022 jalankulun ja polkupyöräilyn prosenttiosuudet kokonaismäärästä pysyivät suhteellisen samoina (jalankulkijoita reilut 40 %), mutta vuonna 2023 jalankulkijoiden osuus kokonaismäärästä nousi yli 60 prosenttiin ja polkupyöräilijöiden määrä vastaavasti laski reilusti. Myöhemmällä laskentapäivämäärällä voidaan olettaa olevan vaikutusta tähän. Vuoden 2023 laskentapäivää edeltävällä viikolla satoi Pirkanmaalla ensilumi, joka kuitenkin sulii pois ennen laskentaa. Sää on ollut kaikkina edellisinä vuosina hyvin samankaltainen (kuiva ja puolipilvinen), mutta vuonna 2023 oli ajoittaista tihkusadetta ja kostea tienpinta.</p> <p>Vuoden 2016 laskentatilanteeseen verrattuna jalankulkija- ja pyöräilijämäärät ovat nykytilanteessa pienemmät lähes kaikissa laskentakohteissa. Ainoastaan Itsenäisyydentien laskentapisteessä jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden määrä on kasvanut vuoden 2016 tilanteesta.</p> <p>Vuoden 2023 laskennassa sähköiset liikkumisvälineet raportoitiin ensimmäistä kertaa omana ryhmänään. Niiden osuus kokonaismäärästä oli noin 3 %. Jo vuoden 2022 laskennoissa havaittiin, että sähkömopoja ja -potkulautoja oli katukuvassa, mutta silloin nämä raportoitiin laskennassa pyöräilijöinä.</p>